

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišče, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge dežele i. Ameriko** K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (insetate)** se plačuje od četverostopne petit vrste po 12 h, za večkratno natis primeren popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Št. 280.

Telefonska številka 65.

Celje, v petek, 9. decembra 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

Univerza in nadsodišče v Trstu.

(Piše dr. K. Slanc.)

Naš vladar je izrekel, da priklopi dejansko že k Avstriji spadajoče dežele Bosno in Hercegovino tudi državopravno. Kot Slovenec sem mu posebno hvaležen za to. To dejanje je osvetlilo razmere v Avstriji in naše razmerje s sosedi. Videli smo pri tej priliki, da sili mej Italijani nekaj na dan. Spominjali smo se leta 1866 in spomnili smo se, da imajo Avstrijci menda še nekaj moči čez Adrijsko morje, da imajo Trst, veliko trgovsko mesto in da imajo dasi bolj kraško, vendar precejšnje Primorje, da imajo Dalmacijo in da je ves avstr. slovanski jug precejšen svet. Naš avstr. Nemec ne govori rad o tem, njemu ni prav, da se množijo Jugoslovani v Avstriji in je prijatelj avstr. Lahu, ki mu pomaga tujčiti Slovence in Hrvate ob morju. Ali na drugi strani je videl za svojo industrijo in za svojo kolonizacijo kaj polja in zadovoljil se je z aneksijo. Ta aneksija se je izvršila in mirna Bosna! Ali Bošnjaki in Hercegovinci so mejaši Srbom in Črnogorcem. Mej njimi je lahko zanetiti manjši ali večji ogenj. Vsak nemir v teh krajih bode odmeval v Srbiji, Črnigori in v Turčiji. Turki se tudi nekaj boljše razvijajo.

To vse je za Slovence jako važno; zahvaliti se je usodi, da je prišlo tako daleč. Zdaj se bo, če se še ni, vprašalo, kaj započeti tudi doli na avstr. slovanskem jugu, da se pride v bodoče vekom nevarnostim in zgubam, ki bi lahko zadele celo državo. Zdaj je nevarno uduševati kak nemir na slovanskem jugu z dragonadami, lahko se kaj užge. Ne moremo računati s tem, da bi naša armada in naše vojno brodoge zmagalo nad celim drugim svetom; pride lahko tako, da največja moč nič ne premore. Tedaj bode treba menda drugače vladati v naši Avstriji. Zadovoljiti bo treba vse avstr. južne Slovence in Nemci, Madjari morajo iz državnih ozirov opustiti izčrpanje južnih Slovanov. Cislitvanske vlade morajo iz ravno teh ozirov skrbeti za njihov napredek in še več, od velikih sredstev cele države se mora dosti porabiti za to, da se na slovanskem jugu upelje moderna šola in moderno gospodarstvo, da se ojačijo južni Slovani in se isti tudi politično združijo. Avstrija je v teh ozirih južnim Slovanom dosti na dolgu. Avstr. vladna formula: razdeli jih in vladal bodeš je obledela v istem trenutku, v katerem se je državopravno izvršila aneksija Bosne in Hercegovine. Avstrija je postala s tem deloma balkanska država in se je zdatno približala nemirnemu krajem na ostalem Balkanu. Avstrija je z aneksijo menda izrazila, da ne išče več pridobitev v nemškem rajhu, ampak doli na Balkanu. Torej, z avstr. Jugoslovanom je treba lepo ravnati!

Zaradi tega je menda za našo državo nastalo drugo vodilo vladanja južnih Slovanov. Seveda bi imeli radi Nemci te dežele za izkoriščanje po svoji industriji in za kolonizacijo; toda oni niso danes najštevilnejši v državi, danes je že treba računati s probujenimi Slovani. Ako se tedaj pogleda razmerje današnje naše države proti drugim in se jemlje v poštev sedanja narodna probujenost vseh evropskih narodov, potem se bo moralo drugače vladati, kakor doslej.

Združeni, kulturno in gospodarsko višje uspeli, politično zedinjeni avstr. Jugoslovani so trdna obramba proti vsem zvezam in nemirom na vzhodu; z avstr. državo zadovoljni Jugoslovani so močna trdnjava proti Lahom in drugim. Ne Srb, ne Turek se ne bosta oglašila, ako bo avstr. Jugoslovani srečni v svoji državi. Proti Lahu bo Jugoslovani v Trstu in po vsem Primorju ista moč, ki zaduši klic: »Eviva Italija!«, preden pride iz ust. V tem oziru so zadovoljni, v kulturi in gospodarstvu napredujoči južni Slovani močnejši, kakor bajoneti, puške, topovi in bojno brodoge. To je sedaj edino mogoča direktiva za vladanje Avstrije in naj Nemec ter Madjar upijeta kakor hočeta.

V tem važnem času je treba opetovano povedati, kaj teži nas Slovence, ki smo glede morja in Trsta danes lahko važni činitelji, kakor ne skoraj kedaj.

Slovenci nimamo univerze. Kar nas ne spada pod tržaško nadsodišče, nas vladajo v justici Nemci pri graškem nadsodišču. Nemški politični uradniki imajo v rokah politično administracijo v treh slov. kronovinah. Vsi v teh važnih funkcijah merodajni Nemci dajejo svojim rojakom boljše državne službe na Slovenskem, isti nastavljajo po slov. krajih Koroške, Štajerske, kar se le da, svoje nemške rojake ali slov. renegate. Nemški uradniki so bili in so merodajni v naših mestih in trgih na Koroškem in Štajerskem. — Tako se dela, odkar je nastalo uradništvo v naši državi. Prej se je mislilo, da so naši kraji nemški. Nemški zgodovinarji so pisali, da so Nemci že od 9. stoletja sem imeli te naše kraje; pisalo se je, da so te provincije dedne dežele Habsburžanov kot nemških kraljev in cesarjev in se ne sme nič v njih spremeniti. Tako tudi pošiljajo v novejšem času merodajni višji krogi na primer justične uradnike večinoma Nemce na slov. Štajer, Koroško in če se morejo posamezne urinit, tudi na Kranjsko. Na Goriško in v Istro se ne upajo pošiljati nemških sodnikov; tam jim gleda avstr. Italijan na prste in njega respektujejo, ker zna zavpiti: evviva Italia!

Precej let že imam ali ne poznam ne enega nemškega justičnega uradnika na Slovenskem, o katerem bi se moglo reči, da je kulturno več storil ko zmore to vsak navaden justični uradnik. Vzamimo, da je ureditev pravnega življenja v kakem

narodu kulturno delo. Ne enega ne poznam, ki bi bil več storil ko vsak navaden Slovenec. Waserja štejem med Slovence, on ni bil pristen Nemec; in ta je bil kot dober jurist in predsedn. praškega nadsodišča precej upliven. Ali koliko koristnega je storil! Koliko pa lahko naštejem škodljivega, kar so nemški uradniki storili na Slovenskem. V vsakem okraju so tujčili meščanstvo. Na meji je tujčilo sploh občevanje Slovencev z Nemci. Nemški uradnik pa se ni hotel učiti slovenski in mislil je, kakor bi se samo ob sebi razumevalo, da je ljudstvo zaradi njega na svetu in se ima ono učiti njegovega jezika. Koliko škode je ljudstvo trpelo, ker ni razumelo jezika uradnika, koliko s tem, da je moralo iskati tolmačev, omenjam le mimogrede. Glavno škodo pa so prizadajali ti uradniki narodu s tem, da so se nemčili meščani in se odvrčali od narodove mase, katera jih je živela in kateri bi imeli donášati omiko. Tudi sami se niso bogvekak omikali, ker včasih niso prav znali nobenega jezika in so zgubili veselje do naukov. Meščan je bil drugod kulturnosec mej narod, on je bil gonilna sila v razvoju narodov. Iz kmetije je prihajal slov. človek v mesta, iz kmetije se je tudi pri nas dopolnjevalo meščanstvo. Ker ni šlo tako hitro s ponemčenjem meščana, on je bil že odrasel, se je stvarilo nasprotje med meščani, ponemčenci in Slovenci. Kaj pomenja neednost v meščanstvu, se vidi na Slovenskem: obrti se niso razvijale, kakor bi se bile lahko času primerno. Gospodarstvo razdeljuje delavce. Meščani so obrtniki, oni imajo svoje posebno delo, svoje posebno stremeljenje. Vsako nasprotje, ki povzroča sovražnost med meščani, škoduje gospodarstvu in napredovanju istih. Kapitalistično gospodarstvo je stvarjalo konkurenčne boje tudi mej meščani — ali kjer je šlo za korist kakega obrta, so bili vsi dotični obrtniki edini in so si z vzajemno pomočjo pridobivali koristi. Pri nas ni bilo tega. Ponemčenec je gledal na someščana, ki je prišel iz slov. kmetije, čez rame, če mu ni škodoval, kjer je mogel. To nasprotovanje, ta sovražnost ni koristila razvoju obrtnega dela v naših mestih in tudi ni čustveno kaj prida vzgojala mej našimi meščani; ljubeznjivo obnašanje se ni vzgojalo, vzajemna pomoč ni tako uplivala, kakor drugod. Slovenci tudi zaradi tega nismo imeli na naših tleh dosti bogatašev mej meščani.

Ni res, da so avstr. Nemci in celo štajerski, koroški inteligentnejši justični uradniki, boljši juristi strokovnjaki, kakor slov. rojaki. Filozof Nietzsche je nekaj poznal zgodovine vseh narodov, poznal je menda tudi nemško — in ta je pisal: »Die Polen gelten mir als die begabtesten unter den slavischen Völkern und die Begabung der Slaven schien mir höher als die der Deutschen. ja ich meinte wohl, die Deutschen seien erst durch eine starke Mischung mit slavischen Blut in die Reihen

LISTEK.

Tast Kondelik in zet Vejvara.

Češki spisal Ignát Herrmann. — Poslovenil Stanko Svetina.

»Razumem, Beti, in zopet ti pravim: ravno zato je dobro. Ona Pepičina piščeta bi bila kakoin-tako bolj tvoja njega njena, in lahko bi se zgodilo, Beti, da bi Vejvarovim pokazila otroke. Ne, Beti, ne odkimuj z glavo, ne jezi se, toda to se včasih pripeti in marsikaka babica ima na vesti izprijene vnuke. In ti si tako predobra in prizanesljiva, ti si najbolj podobna, da bi bila zanje slaba. Torej vzgajaj svoje in Pepica bo vzgojila tudi svoje. Za ono dobrikanje z njimi bom že jaz zadosti — me tete, stare device baje otrokom ne dajemo vzgoje. No, nas tudi nihče ne pohvali.«

Gospa Kondelikova je položila glavo v dlani in je nekaj časa molčala. Potem pa je vstala, prišla Katinko za glavo in ji je pritisnila iskren poljub.

»Hvala ti, Katinka, zdi se mi, kakor bi šla iz kopelji. S kom pa naj bi se tako pogovorila. Niti s Kondelikom — veruj mi, bilo mi je tako grenko napram njemu — In pristavila je bolj tiho: »Niti ne vem, kako mu bom to povedala...«

»Njemu povem to jaz, Beti, le ne skrbi«, je razsodila Katinka resno. »On mora tudi zvedeti, da se bo na to oziral. Pozabil je že — možje se odvajajo vsega tega mnogo lažje nego žene. Naj se zopet

pripravi na malootroški jok in na sušitev perila.«

Katinka je dokončala, prišla za gumb ohlapnega oprsnika, zrahljala ga je malo, kakor bi hotela spustiti tja svežega zraka. In naglo je pristavila:

»In sedaj te prosim, ako imaš še kaj kave, da mi jo naliješ v čašico — tako mi je suho po grlu. In ne pozabi na dekle.«

»Ta ima že svoj pisiker na štedilniku«, je odgovorila gospa Kondelikova, prišla je tetin lonček in je hitela v kuhinjo. V tem trenutku je pozabila na žalujočega angelja. Naenkrat ji je bilo tako lahko in veselo. Oblaki so se razpršili, v glavi se je zjasnilo, v prsih kakor bi se tajalo. Kar ni odnesel s seboj jok, so v tem trenutku odpihale Katinkine besede.

XII. Pepica hoče iti na venček.

Minila sta dva ali trije dnevi od onega popoldneva, ko se je gospa Kondelikova teti Katinki izpovedala. Dihala je veliko bolj svobodno od trenutka, ko je svoje srce izlila, zakaj zdelo se ji je, kakor bi bila teža neubranljivega in nespremenljivega dogodka razdeljena na dvoje ram. Njen pogled je izgubil dosedajno plašnost in nenadoma se je izkadila ona grenkoba, ki jo je čutila napram svojemu možu od »usodnega« trenutka — kakor je to imenovala — ko je začutila, da jo čaka novo materinsko veselje. Samo ena stvar jo je vznemirjala: Pepičin molk. Niti vedela ni, zakaj, želela je, da bi bilo tudi v zadevah mladih jasno. Zakaj resnično — je menila — bi bil to narobe svet, ko bi se pri njih, starih Kondelikovih, razlegal otroški jok, in pri mladih Vejvarovih bi bilo tiho.

»Le ne skrbi, Beti«, jo je tolažila teta Urbanova, ko ji je gospa povedala, česa se hoji, »kaj

takega se ne more zgoditi. Pepica, punca kakor breskev in Vejvara, tak zdrav fant iz kmetov — moj bog, pri vas bo na vseh straneh veselo! Niti vedela ne bom, h katerim naj prej grem — da mi ne bi nogi odpadli!«

»No, no, Katinka, saj še to ni tukaj«, se je nasmešnila gospa Kondelikova svakinji, ki je tako nestrpljivo prehitela dogodka.

»Bo, punca, bo«, je prorokovala Katinka. »Le pogledj, kako Bog vse to urejuje. Še nedavno nas je bilo tu samo nekoliko bližnjih sorodnikov — pri štetju bi nam bil še ostal prst na roki, in naenkrat zraste tako novo, nepričakovano sorodstvo. Polno molitveno knjižico bom imela tega.«

Teta Katinka je namreč vestno zapisovala na poslednjih čistih listih, pridejanih njenim molitvam, »rodbinsko kroniko«.

Tetica se ni motila.

Bilo je ravno tretji dan po zaupni konferenci obeh matron, ko je prišla po obedu Pepica. Dobila je sicer doma še očeta, toda mojster Kondelik se je hitro izgubil in rekel, da ima neki važen opravek.

»Saj imate takointako ženske zadeve«, je rekel, »in pri tem me ne potrebujete; imam v glavi druge stvari.«

»Samo da ne bi bil«, se je namrdnila gospa Kondelikova. »Kaj pa imaš v glavi?«

»No, če ti bo zopet Pepica pravila, da je našla v lotu kave stodevetnajst zrnc namesto stoena dvajset, potem sem že sit.«

»Ti si sitnež, mož«, se je jezila gospa. »Tudi to je važno.«

»Vem, mati, in zato vas ne bom nadlegoval.«

der begabten Nationen eingerückt.« — Morebiti je dobro, da podajemo ravno v tem času nekaj zgodovine uradništva na Slovenskem.

(Dalje sledi.)

Koliko nas bo?

(Glas od jezikovne meje.)

Vedno bolj in bolj se bliža čas, ko nam bo povedala naša vlada, koliko nas je. Sicer je za nas, kakor tudi za našo vladno žalostno, da mora še-le vlada povedati število naših duš. A sedaj ni več časa tarnati in vzdihovati nad krivičnostjo te upeljave, ki je tipično avstrijska, za našo množično državo. Ljudsko štetje je pred durmi.

Izpremeniti se ne da tega krivičnega sistema nič več. Traba se je uživiti v dejanski položaj in delati, da otmemo kolikor mogoče visoko število našincev, po katerih steza sovražnik svoje kremplje. Upamo z vso gotovostjo, da nas ne najde ta trenutek tako nepripravljenih kakor druga leta. — Gibljemo se in oteli bomo marsikoga, četudi ne vseh. Smo pač še-le začetniki tudi na tem polju. Vendar se bo storilo, kolikor je pač mogoče storiti v naših znanih političnih razmerah. V naši javnosti se je do sedaj še vse premalo razpravljalo o veliki važnosti ljudskega štetja zlasti za manjše narode. Upamo, da se to sedaj, ko je že zadnji čas, nadomesti, kolikor možno. Širši javnosti, kakor tudi posameznikom, ki bi morali delovati za pravičnost ljudskega štetja in reševati našince na jezikovno mešanih krajih, je še marsikaj nejasnega. Pri vsakem ljudskem štetju so se nam godile neštete krivice.

Tako mi je znan sledeči slučaj: V nekem narodnoogroženem kraju sta se priglasila župnik in njegov oče za Čeha, ker sta oba Čeha ter sta med seboj le češki občevala. Števeni komisar je res napravil vpričo župnika črto v pravo rubriko. Za nekaj let pa dobi dotični župnik uradni izkaz ljudskega štetja v roke ter vidi, da v tistem trgu ni nobenega Čeha, le štirje Slovenci, drugo pa vse nemško. Pripomni, da so se naslednje leto ondi vršile neke volitve ter je volilo samostojno brez agitacije 17 volilcev — Slovencev. Iz tega slučaja se jasno vidi, da je takorekoč vse odvisno od komisarja. To je tudi dobro znano našim nasprotnikom. Zato ni „Südmarch“ že pred meseci zastoj ponujala po jezikovnih mešanih krajih, da preskrbi ona brezplačne števene komisarje. Pravi se, da se mora pritožiti in da je vpogled dovoljen v števene listine. Dobro. A povej naj se tudi postava, po kateri je nam nasproten župan dolžan prepustiti vpogled. Naši župani na jezikovnih mejah so seveda večinoma naši nasprotniki in ti gotovo ne bodo nam kar na kratko izpolnili naše zahteve. Čital mu bom postavo in še ni gotovo, da bi se mi ustreglo. Velike važnosti je tudi tole vprašanje: Ali imam jaz pravico pregledati pri tuji občini števene listine ter se pritožiti? Kdo se more pritožiti: ali posameznik zase in svojo družino, ali pa se recimo eden izmed uglednejših lahko pritoži z vednostjo ali brez vednosti krivično vpisanih? Še je čas, četudi je pozno. Naj bi se izdalo kratko, a jasno navodilo glede pritožb in reklamacij o ljudskem štetju. — Kdor hoče delovati, jih bode krvavo potreboval. Brez jasnih navodil pa je zelo, zelo otežkočeno delo na jezikovni meji in nima pravega uspeha. Naj se ljudi še tako pouči in pripravi, da se prav vpišejo, vendar je pot številnih listin od občine pa do ministerstva jako dolga in se na tej poti lahko marsikaj izpremeni nam seveda v škodo, nasprotniku pa v korist.

A. Hren.

Politična kronika.

IZ DRŽAVNEGA ZBORA.

V sredo je državna zbornica končala prvo čitanje začasnega državnega proračuna. Predloga pride sedaj v proračun. odsek, o katerem pa še ni gotovo, kedaj prične s svojim delom. 6. dec. so bili tudi Italjani pri Bienerthu in so izjavili, da so zadovoljni s tem, da se ustanovi za posvetovanje o predlogi glede italj. pravne fakultete poseben 14-članski pododbor proračunskega odseka. Žele sammu, da bi vsaj ta pododbor rešil predlogo kam do Božiča. Predno se je začasni proračun odkazal odseku, so bili na vrsti stvarni popravki. Pri teh so se psovali Mlado- in Starorusini; Mladorusini (Ukrajinci) so celo trdili, da ni nobene slovske trikolore! Malik se je kregal nad Verstovškom v svojem znano duhovitem žargonu. — Časnikarji in pa češki poslanci so se pritožili pri zborničnem predsedniku dr. Pattaiu zaradi predolgih sej — Justični odsek je imel sejo, v kateri je poročal dvorni svetnik dr. Ploj o vladni predlogi glede uporabe preostankov pri skupnih sirotinskih blagajnah. — Za češko-nemške pravne konference, katere se bodo sedaj zagotovo nadaljevale na Dunaju, so izvolili Mladočehi kot svoje zastopnike Pacáka, Fiedlerja in dr. Kramára, agrarci pa Udržala, Vojta in Zazvorka. — Delegacije bodo po poročilih iz Budimpešte sklicane 28. dec. v Budimpešto, da dovolijo začasni skupni proračun za prvo četrtletje 1911.

DROBNE POLITIČNE NOVICE.

Shod razširjenega izvrš. odbora mladočeške stranke v Pragi. Včeraj se je vršil v Pragi shod razširjenega izvrš. odbora mladočeške stranke, ki je bil mnogoštevilno obiskan. Dopoldne se je obravnavalo o vprašanju notranje strankine organizacije. Popoldne je poročal poslanec dr. Kramár o politični situaciji, posl. dr. Fiedler pa o dunajskih češko-nemških pravnih konferencah. V debati se je povdarjala potreba uravnave političnih razmer in pa pravične sprave med Čehi in Nemci. V javnost se je kolportirala vest, kakor da so nastala med mladočeškimi voditelji nasprotstva, ki bodo privedla v kratkem času v stranki do krize. Zlasti vlada baje tako nesoglasje med dr. Kramárem in dr. Fiedlerjem. Od mladočeške strani pa se ta vest odločno dementira.

Bodoči predsednik Slovenske jednote. „Česke Slovo“ poroča, da se prihodnji teden Slovenska jednota na novo konstituirá. Bodoči predsednik Slovenske jednote bo dr. Fiedler, načelnik enotnega češkega kluba. Jugoslovani so se že izrekli, da soglašajo s tem. Vsi češki poslanci bodo tudi člani Slovenske jednote.

Kaj bo na Hrvaškem? Ban dr. Tomašič še ni izgubil upanja, da se mu posreči pridobiti saborsko večino. Stopil je gledé tega v dogovor s krščanskimi socialisti in pa s Starčevićanci. Ban dr. Tomašič tudi oficijelno konstatira, da mu hrvaški sabor v najkrajšem času sklican in da mu bo rešiti pred vsem dve najnujnejši točki, namreč izvolitev delegatov v ogrsko-hrvaški državni zbor v Budimpešti in pa dovolitev indemnitet. Ban dr. Tomašič ima očitno namen iz dosedanjih hrvaško-ogrski nagodbi sovražnih strank vstvariti potom kompenzacij saborsko večino.

Štajerske novice.

Verstovšek je prosil za odpuščanje. Poročali smo že zadnjič o medklicu dr. Koroščevem v prepiru z Malikom v parlamentu, češ, da je žganje kulturno znamenje Nemcev. Zaradi tega medklica je nastal v Gradcu in Mariboru celi časopisni vi-

har, celo med nemškimi klerikalci se je zganilo — a v sredo je razlagal Verstovšek, da se je dr. Korošec le v svoji razburjenosti dal zapeljati v ta medklic... Ljublj. »Slovenec« pa slavlj. zaradi njega dr. Korošca kot narodnega junaka, »Straža« si tega ni toliko upala zaradi škofa v Mariboru in pa zveze z nemškimi klerikalci v Gradcu! Nismo mnenja, da je dr. Korošec zadel s svojim medklicem terno in smo to mnenje že izrazili; ali da se kdo tako klaverno umakne pred — Malikom in Marckhlom, to pa tudi ni niti častno, niti okusno. Malik nas žali v zbornici, kadar odpre svoja umazana usta; če ga kdo zavrne, četudi nepremišljeno in neumestno, pa mu menda ni treba stisniti repa med noge — celo ako je od mariborskega škofa in graških klerikalcev neodvisen narodni politik, kakor vedno zatrjuje »Straža« o Korošču.

K »zadružnemu« shodu v Ptuj, ki je bil kakor ve vsak otrok, v prvi vrsti naperjen proti-ptujski posojilnici in drugim neduhovskim slovenskim zavodom v okraju, pripomnimo še sledeče: »Straža« piše, da »se je dovolilo nasprotnikom prisostvovati shodu«. Taka velikodušnost! In to še v tujih prostorih! Ali ne čutite napredni čitalničarji, kako se vas zasmehuje za vašo dobroto? Trditev, da se z zadružnih zborovanj Zadružne Zveze v Celju odganja ljudi, ki niso naprednega mišljenja, je debela laž. Enkrat se res ni pustilo v Celju na zadružni tečaj nekega klerikalnega vzor-mladeniča Stuhca iz Murščaka. A ta fant, glavni Koroščev agitator, je bil davi v Ljubljani obsojen zaradi raznih goljufij na večmesečno ječo. Ker so v Celju poznali odlične lastnosti tega petelina — šolal se je na klerikalni zadružni šoli v Ljubljani — seveda, niso hoteli osrečiti slovenskih zadružnikov z njegovo navzočnostjo. In take stvari izrabljajo sedaj klerikalci na lastno sramoto, da bi škodovali Zadružni Zvezi v Celju.

»Slovenski« deželni poslanec Ozmec in Ciril-Methodova družba. Poroča se nam: Nedavno je bila gostija v Finžgarjevi gostilni pri Sv. Lovrencu na Drav. polju. Bilo je zbrano precej gostov iz Lovrenca in St. Janža. Tudi domača duhovščina in učiteljstvo je bilo vabljeno. Pobiralo se je ob tej priliki za »Slov. Stražo«. Ker so nekateri navzoči, ki sicer niso klerikalnega prepričanja, tudi darovali za »Stražo«, smo sprožili idejo, da bi pobirali tudi za našo prekorsno Ciril-Methodovo družbo. Mišlili smo si: Mi smo dali vam, dajte tudi vi nekaj za Ciril-Methodovo družbo, ki je gotovo že več storila za slovenski narod, kakor »Straža«, ki notabene še ni storila nič! A trčili smo ob krepki odpor; in to edino le pri župniku Ozmeu. Skočil je, kakor da bi ga kdo pičil ter konstatiral z gromovitim glasom, da so tukaj zbrani krščanski ljudje, kar pa Ciril-Methodova družba ni. Zato ne dajo nič. V tistem trenutku res ni dal nihče, a dali so pozneje, tako da je bil pravzaprav učinek njegovega govora ničeven. S svojim govorom je dosegel edinole nasprotno. Več mož se je namreč pozneje zgražalo nad župnikovim postopanjem in radi so darovali vsak po eno krono za Ciril-Methodovo družbo. — Nismo vam takrat ugovarjali, bili smo bolj taktični ter nismo hoteli prepira, katerega ste izzivali v tuji hiši vi! — Vprašamo vas pa, kako se strinja vaš govor, katerega ste govorili novoporočencema, z vašim poznejšim postopanjem? Govorili ste jima na srce, naj ne zatajita svojega materinega jezika, svoje slovenske narodnosti, češ, kdor zataji svojo narodnost, izgubi tudi svojo vero. A kdo je bil prvi, ki je zatajil narodnost? Vi — in sicer v tem momentu, ko ste tako neopravičeno napadali našo prekorsno, našo najvažnejšo obr. družbo sv. Cirila in Metoda. Naše priprosto ljudstvo svoje narodnosti tako hitro ne zataji. Treba mu je torej v tem oziru najmanj pouka od vas — večine — katoliških duhovnikov, ki stremite, edi-

»Le ne zadržuj očeta, mamica«, se je vmešala Pepica; »saj bi se z nas samo norca delal. — Moj Bog, kako rad poslušaj Vejvara, naj mu pove: že karkoli«, je pristavila s komično resnobo.

»On se bo tudi prelevil, tudi prelevil«, je rekel mojster Kondelik. »Samo če bi ga izpraševala iz tega, kar si mu povedala, bi videla, kaj je pozabil.«

»Draga moja, z očetom ne boš prišla daleč«, je pripomnila gospa Kondelikova, »je bolje, da z njim ne začneš. Skrbi in težave — te nam milostljivo prepusti. Pojdi no, žvirca!«

Mojster je pritisnil poljub soprogi, potem Pepici in je hitel k vratom. Na pragu pa se je še obrnil:

»Ali čakate tudi teto Katinko?«

»Zakaj pa?« je vprašala gospa dobrovoljno.

»Da bi vedel, koliko časa bo zasedanje trajalo!«

In že je bil zunaj.

Gospa Kondelikova je vstala, da naroči Katinki v kuhinji, koliko kave mora pridati v lonec in Pepica se je medtem razpravljala.

»Tako, dete«, je klicala gospa Kondelikova, ko se je vrnila iz kuhinje, »kava bo takoj. Dobro, dobro, le sleci, kar te ovira, boš malo pri nas posedela.«

»Danes bom posedela zelo dolgo, mamica«, je odgovorila Pepica. »Morda celo do večera — Vejvara pride pome.«

»I, to je pa dobro, dete, potem bo pa tudi oče doma — ta je vedno bolj vesel, če ima Vejvaro pri sebi.«

»In vendar se dela vedno norca iz njega«, je

pripomnila Pepica.

»Molči, punca — kaj ne poznaš očeta? Saj on ga ne razžali. Ko bi vedela, kako ga ima rad.«

»Ali res, mamica?« je rekla Pepica veselo.

»In to ti moram šele povedati? To očetovo govorjenje — no saj ga Vejvara razume! In ravno zato ima rad Vejvaro, ker je tako miren. Mogoče, da bi se s kakim drugim, ki je bolj jeznorin in takoj razžaljen, ne razumela tako. Tole hudomušnost je imel oče že od nekdaj na sebi.«

Medtem ko je to govorila, je pripravljala gospa Kondelikova lončke za kavo in kmalu potem je prinesla Katinka iz kuhinje vrček.

»Pojdi, punca, sedi in malicajva.«

Pepica se je približala k mizi in je rekla:

»To sem vesela, da je oče dobro razpoložen, nama na ljubo bo nekaj napravil. Da boš tudi ti zraven, se razume samo ob sebi.«

Gospa Kondelikova je vprašujoče pogledala hčer.

»Kaj pa, punca?«

»Prišla sem pravzaprav kot poslanec, mamica«, je odgovorila Pepica. »Potem pa pride še Vejvara, da mi bo pomagal. Poziva te — tebe in očeta — da bi šla z nama v soboto na venček v Meščansko bésedo.«

»Na venček, dete?« je vzkliknila gospa Kondelikova začudena, obstala je pri mizi in se podprla z rokama ob njen rob. »In kaj naj bi midva tam —?«

»No, da ne bi šla tako sama mamica.«

»Toda sedaj gresta že lahko sama, dete. Ti si gospa, imaš moža, hočeta se malo naplesati, nihče vama ne bo vzel tega za zlo — toda čemu

midva —?«

Gospa Kondelikova se je branila, kakor bi imela na čelu zapisano, kar bi rada pred vsem svetom utajila, dokler se še utajiti da.

»Zakaj vidva! Zato, ker bi nama bilo tam brez vaju otožno, meni in Vejvari. In zato, ker bi vsak gledal samo na naju in meni so ti pogledi tako zoperni — veš, vselaj mislim, da si ti ljudje pri tem nekaj šepetajo. Toda če pojdeti tudi vidva, se razdeli, in nikomur ne pride nič na misel. Bo ravno tako, kakor smo hodili prej — ljudje pozabijo, da sva sama svoja, jaz in Vejvara. Reci, mamica, da, prosim te, in pregovori tudi očeta.«

»I, no, dete, kar se mene tiče, ne rečem, da ne, toda veruj mi, da ne bom šla tja v ogenj. Kaj pa naj delava midva z očetom — midva sva najraje doma. Jaz — in na venček! Da bi še tudi plesala zraven, kaj ne?«

»Ali bi bilo to kaj čudnega?« se je poglobila Pepica za mater. — »Ti si pravzaprav mlada gospa — veruj mi, mamica, šele sedaj, ko sem omožena in imam večjo skušnjo, vidim, da si kakor moja starejša sestra.«

»Ti brblja«, se je smejala gospa Kondelikova.

»Prav gotovo, mamica«, je zatrjevala Pepica.

»In kaj bi bilo, če bi te oče peljal tje? Da napravi to Vejvara, je gotovo.«

»Jaz bi mu dala!« se je zasmejala mati. »Samo naj me pusti sedeti in naj se briga za te.«

»No, kaj ne da pojdeš, mamica«, je moglevala Pepica. Sklenila je roki in si jih je mela. »Moj bog, naj vendar malo tega pusta užijem. Morda je poslednji...«

(Dalje sledi.)

no le po nadvladi mednarodnega klerikalizma in ki vam je narodnost deveta briga!

v **Dolski župnik**, Anzengruberjeva narodna igra v štirih dejanjih, se uprizori, kakor smo že poročali, to nedeljo, dne 11. tm. na celjskem slovenskem gledališkem odru. Gotovo bo občinstvo z veseljem pozdravljalo, da se topot igra nekaj popolnoma novega, ime pisatelja pa že jamči za sijajni uspeh tega koraka. Trdno smo prepričani, da bo velika dvorana Narodnega doma spet polna do zadnjega kotička. Radi tega opozarjamo slavno občinstvo, da si pravočasno preskrbi vstopnice, ki se dobe v predprodaji v Zvezni trgovini, v nedeljo zvečer pa od 6—7 ure pri blagajni. V jutrišnjem listu podamo kratko vsebino igre.

Živinske kuge na Štajerskem. Pereči ogenj: v Janežovcih (ptujski okraj). Mehurčasti izpuščaj: v Lučah (celjski okraj). Svinjska kuga: v Ljutomeru, v St. Jurju ob Pesnici, Gradiški, Jarenini, St. Jakobu, Leiteršbergu, St. Marjeti, St. Miklavžu, Pesnici, Rožpohu, Voseku in Bohovi (maribor. okraj); v St. Andražu, Dobrini, Rogačici gori, St. Florijanu, Frankovcih, Pobržu, Podvincih, Pušencih, Sv. Roku, Slatini-okolici, Zetalah, Stopercih, Čermožišah in Brstljéh (ptujski okraj); v Artičah, Gaberju, Kapelah, Mostecu in Rajhenburgu (brežiški okraj). Svinjska rdečica: v Polickem vrhu, Radišlavcih in Bučkovcih (ljutomerski okraj); v St. Jurju ob Pesnici, Hrastovcu, Legnu in Slov. Bistrici (marib. okraj); v Janževcih, Nadolah, Spuhli, Rogoznici, Slatini-okolici, Čermožišah in Vareji (ptujski okraj); v Podčetrtku (brežiški okraj).

v **Knjige „Matlee Hivatsko“** so došle. Ako si še kdo želi knjig, naj se oglasi pri poverjeniku dr. Juro Hrašovcu v Celju.

v **Iz Gaberskega pri Trbovljah** nam piše naš somišljenik — kmet: Torej bodo volitve v občinski odbor trbovski na podlagi tajnih volitev prihodnji ponedeljek, torek in sredo. Pride k volitvam sam okr. glavar Müller kot komisar. Največji naval bode v ponedeljek, ko voli okrog 1200 volilcev večinoma delavcev in tudi precej kmetov in uradnikov. Najbolj kočljiva stvar bode v II. razredu. Kakor slišimo se klerikalci ne bodo držali sporazumne listine, ampak so postavili na svojo roko svoje moze. Mi nimamo nič proti temu, saj se prav godi nekaterim tukaj v Trbovljah odločujočim osebam, ki so premehe in ne znajo v pravem času in na potrebnem mestu tem prepiračem in razdiračem sloge zamašiti preširokih ust. Je čisto prav, če jih „Straža“ dolži, da so hinavci, ker preradi v cerkev hodijo in se klanjajo (400 K ob. podpore) duhovščini. Naši nekateri moze potrebujejo preje par mlečnozobih fantov, ki jim vržejo par krepkih v obraz, potem se-le začno s svojimi možgani misliti. Najlepše seveda je to, da so klerikalci črtali iz sporazumne listine I. kaplana Šriharja in trgovca g. Molla, ki sta vendar moza tako globoko krščanskega prepričanja in katera sta v naših očeh prava klerikalca, akoravno ne razgrajata. Seveda, če je človek iz prepričanja pobožen, je hinavc. Mi kmetje smo teh mladih petelinov že do grla siti, saj so nas že malo naučili, kako se baranta s cerkvenimi klopni. Kaplan Miklavž je kar na svojo roko klopi po 1 K dražje prodajal in še več takih prismođarij uganja. Kdo mu bo kaj zaupal. No mi kmetje bomo že vedeli v torek tako voliti, da bode enkrat za vselej prešlo veselje zaničevalcem naših poštenih (samo pobožnih) mož. Zupani in Jamški nas ne bodo vseh komandirali, saj nismo vsi „šlape“. — Na svidenje v torek.

v **Iz Ljubnega.** Ni kmalu tako trmoglavih ljudi najti na božjem svetu, kakor jih je nekaj v našem trgu. O veteranskem društvu z nemškim poveljem sem že zadnjič poročal. Čuditi se moramo nekaterim gorjancem, ki so bili nekaj mesecev pri vojaki in zato bolje razumejo nemški „komando“ kakor slovensko, domače poveljevanje. — Imamo še dva druga čudna možakarja, ki sta s svojo trmoglavostjo zakrivila, da en kos okrajne ceste proti Lučam še danes po preteku 6 let ni zgrajen in Bog ve, kedaj bode. Imela bi rada dotično fliko posestva, kjer bi naj cesta držala, in velik kup denarja za odškodnino. Tako sta možakarja zakrivila, da cesta ni dokončana in kolavdirana. S tem se tudi ne more izplačati deželna in državna podpora, vsled česar ima okrajni zastop samo na obrestih že okoli 6000 kron izgube, kar gre iz žepa vseh davkoplačevalcev. Taka trmoglavost še zamore roditi samo v nekaterih klerikalnih buticah na Ljubnem.

v **Iz Gornjega grada.** Novo izvoljeni odbor našega okrajnega učiteljskega društva se je sešel v nedeljo, dne 4. tm. v gornjegrajski šoli k odborovi seji. Najpoprej se je konstituiral odbor sledeče: predsednik g. Ivan Kelc, naduč. v Novi Štifti, njegov namestnik g. Josip Terčak, naduč. v Sv. Francišku Ks., tajnik g. Josip Korban, učitelj v Gornjem gradu, blagajnik g. Ivan Burdian, naduč. v Šmartnem, odbornika g. Ign. Šijanec, učitelj v Gornjem gradu in g. Fr. Zemljič, učitelj v Rečici. Nadalje se je razgovarjalo o znanem dopisu štaj.

Lehrerbunda. Ker ne kaže sedaj po zimi zopet sklicati zborovanja članov, je odbor sam tozadevno soglasno sklenil sledečo resolucijo: „Gornjegrajsko učiteljsko društvo je z ozirom na poziv „Lehrerbunda“, naj deluje slovensko učiteljstvo na shodil. itd. proti obstrukciji slov. poslancev v Gradcu na istem stališču kot je „Zveza“. Sploh je to celokupna učiteljska stvar o kateri ima „Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ dajati direktivo. Pravilno pa tudi ni, da pošilja Lehrerbund naravnost posameznim učiteljskim društvom pozive in enake stvari; kajti posamezna učiteljska društva in Lehrerbund nimajo direktnega stika kateri se goji le potom „Zveze“ in „Verbanda“. Z ogorčenjem pa se zgražamo nad podlim sumničanjem slovenskih mladeničev v znanem letaku in se čudimo vodstvu Lehrerbunda, da se sploh osmeli slov. učiteljskim društvom pošiljati naša narodna čuvstva tako žaleče letake. Pozivljamo „Zvezo“, da uredi vso zadevo.“ Nato so se obravnavale še nekatere stvari lokalnega in interno društvenega pomena.

Poslanec Wastian se namerava, kakor poroča Tagespošta, preseliti iz Maribora stalno v Gradec.

Življenja sita gostilničarka. Prejšnjič zvečer se je v Mariboru obesila 33letna gostilničarka Franciška Modrič v Jožefovi ulici in sicer v svoji spalnici ob oknu. Zadnji čas je bila večkrat zelo razburjena; še malo pred samomorom se je jezila čez plinovo luč v gostilni in dejala, da se usmrti. Zaprla se je potem v spalnico. Ko je mož s silo odprl vrata, je čin že izvršila. Zdravniška pomoč je prišla prepozno. Modrič je bila skrbna gospodinja in njena gostilna zaradi dobrega vina daleko znana. Po nji žaluje soproj in 16letna hčerka.

Surov sin. Pri Sv. Duhu pri Poličanah je prišlo med posestniškim sinom Janezom Venguštom in njegovim očetom Antonom Venguštom radi gospodarskih zadev do prepira. Konečno je zgrabil sin svojega očeta, ki je v sami krajci ležal že v postelji, za lase, ga potegnil iz postelje, mu strgal srajco raz telo in ga nagega vrgel iz sobe v vežo, kjer ga je dalje gnjavil. Suroveža so ovadili oblastim.

v **Samomor vojaka.** 6. tm. večer se je v Mariboru vstrelil pešec Franc Prebolšek od 26. bramborskega polka, ko je bil na straži pri eraričnem skladišču za moko. Težko ranjenega so prepeljali v bolniško sobo bramborske vojašnice, kjer je ob 1. po noči umrl. Motiv samomora ni znan.

Izmišljen napad. Iz Ptujja se poroča, da je dne 6. t. m. po noči prišel hlapec Alojz Klančič k zdravniku dr. Raku s precej močno urezanim prstom ter prosil zdravnika, da mu ga zveže. Na vprašanje, odkod ima poškodbo, je rekel Klančič, da je bil v neki gostilni na Bregu od nekega pijonirja napaden in vržen ob tla, pri čemur je dobil ono poškodbo. Na ovadbo zdravnika je okrajno sodišče in vojaško poveljništvo stvar preiskovalo, a brez vsakega najmanjšega uspeha. Včeraj so Klančiča pri mestnem uradu zopet zaslislali in sedaj se je izkazalo, da si je ta celo stvar sam zmisllil samo radi tega, da bi ga zdravnik ne zavrnil. Vrezal se je sam iz lastne neprevidnosti.

Gimnazijalec izginil. Dne 6. nov. t. l. je zginil iz svojega stanovanja v Ljubljani šestošolec Vincenc Ferencak, rojen 8. decembra 1893. v Šmarju pri Jelšah. Pogreša se ga od tistega časa; sumijo, da se je podal na Balkan.

Razburjenje »nemških« obrtnikov v Ptujju. — Ptujsko nemško obrtno društvo je imelo dne 5. t. m. svoj izvanredni občni zbor, na katerem se je ukvarjalo z oddajo del pri stavbi nove šulferajnske ljudske šole na Bregu pri Ptujju. Krojač Masten je imel referat in se je kregal hudo nad Brežani, da so oddali dela pri novi šoli zunanjim obrtnikom, da si jih poprej obljubili Ptujčanom, kateri so za to prispevali za šolo. Tako je dobil ključavničarska dela neki Potočnik v Mariboru, kateri narodno ni zanesljiv in dela za mariborsko duhovščino in šolske sestre. (»Zanesljivo« nemški je pa krojač Masten, doma iz Huma pri Ormožu; njegovi stariši niso znali besede nemški!) Govorila sta še na tem zborovanju »nemška« obrtnika Soroko in Kukowetz. Slednjič so sklenili ti zbrani »Nemci« ostro resolucijo, v kateri izrekajo Brežanom svoje nezadovoljstvo s tem, da dajejo Schulvereinov denar slovenskim obrtnikom in ne nacionalnim ptujskim Nemcem. O ta ljuba ptujška Abdera in nemškutarska požrešnost!

v **Marenbergu** je umrla 6. t. m. zasebnica Marija Germut v starosti 67 let.

v **Vuzenju** pride za postajenačelnika(!) prišav Viktor Korman, Nemec. Tako poročajo mariborski listi.

v **Iz Ljutomera** nam pišejo: Miklavžev večer dne 4. dec. se je jako dobro obnesel. Veselje je imelo staro in mlado, ko je nastopil Miklavž in vse bogato obdaril. Lep čist dobiček večera, katerega je priredila podružnica Ciril-Methodove družbe za Ljutomer in okolico, gre glavni družbi v Ljubljano.

Kongres zobozdravnikov v Gradcu. Včeraj se je v Gradcu pričel VII. kongres centralne zveze zobozdravnikov. Otvoril se je s pozdravnim večerom, na katerem je bilo zbranih mnogo zobozdravnikov.

v **28 let po nedolžnem v ječi!** Graški „Arbeiterwille“ poroča: V začetku tega zasedanja drž. zbora se je prikazoval v prostorih zbornice star, ubožen mož. Pravil je vsakemu, kiga je hotel poslušati, da išče svojo pravico, ker je 28 let sedel po nedolžnem v ječi. Vsled posredovanja nekega poslanca je mogel govoriti z justičnim ministrom in mu izročiti listine, ki bi naj dokazale njegovo nedolžnost. Mož se piše Jakob Aužner. je star 79 let, pristojen v Dramlje, okraj Celje. 9. marca 1875 je bil od okrožne sodnije v Celju radi požiga obsojen v dosmrtno ječo; presedel je 28 let v Karlavi pri Gradcu in bil konečno pomiloščen. Vsled obsodbe je zgubil svoje celo premoženje, obstoječe iz posestva z gospodarskimi potrebščinami v vrednosti 90.000 K. Stvar je bila sledeča: Kupil je v Ljubčani pri Celju zemljišče in postavil opekarno; sklenil je z nekim Paarom pogodbo, dostavljati skozi pet let, vsako leto 500.000 opeke. Radi tega so mu bili vaščani zavidni in so sklenili ga odstraniti. Zažgali so mu opekarno in zvrnili krivdo nanj. Bil je na to obsojen; navajal je priče, ki bi dokazale njegovo nedolžnost, a sodnija jih ni sprejela. Še danes lahko navede priče za svojo nedolžnost. Vse vloge za dosego pravice tudi milostne prošnje so bile zaman. In tako je sedaj brez vsakega premoženja, ubožnejši kakor berač, ker vsled starosti in onemoglosti ne more niti beračiti. Njegov položaj je tem žalostnejši, ker je najboljšo dobo po nedolžnem moral presedeti v ječi. Justični minister je obljubil, da se bo v slučaju Aužner uvedla natančna in objektivna preiskava.

v **Rudo našel** je kakor se poroča iz Zelenega Travnika (Wies), gostilničar Jauk v sulmski dolini. Kemični preiskovalni zavod je konstatiral bogato zalogo cinka, bakra in železa. Rudninski sklad je od bližnje postaje oddaljen samo 4 min.

Druge slov. dežele.

v **Iz železniškega sveta.** V žel. svetu je poslanec Hribar interpeliral zaradi prezidave ljubljanskega kolodvora. Zastopnik južne železnice je izjavil, da ima železnica zdaj zopet za to prezidavo potrebna sredstva na razpolaganje in da se bo z delom kmalu začelo.

Grozna nesreča v ladjedelnici pri Sv. Marku v Trstu. Iz Trsta poročajo: V torek ob pol 12. uri dopoldne je več delavcev na tretji gredi, postavljeni okoli nedavno pričete vojne ladije, vzdigovalo oziroma postavljalo veliko železno ploščo, ki pride na stran ladije. Ko so to ploščo dvigali, je kljuka verig udarila 42letnega kovača Josipa Benčina tako silno, da ga je prevrnila z grede, vsled česar je Benčina padel iz višine kakih 20 metrov in si pri padcu razbil lobanjo ter čez nekaj minut izdihnil svojo dušo. Benčina zapušča vdovo s 4 otročiči. Krivdo je pripisovati edino-le zanikrnosti ou strani vodstva ladjedelnice, ki ne pazi na varnost delavstva. Le vsled tega se dogaja v tej ladjedelnici toliko nesreč, da se imenujejo delavnice Sv. Marka opravičeno »Le cantiere di morte« — »delavnice smrti«.

Mednarodni muzej za jamsko znanstvo v Postojni. Rumunski kralj Karol I. je podaril za zgradbo jamskega muzeja v Postojni 1000 K.

Društvene vesti.

v **Redni občni zbor kluba „Narodni Pipec“** v Mariboru je v četrtek 15. tm. ob pol 9. uri zvečer v restavraciji (kmečka soba) Narodnega doma. Prošijo se vsi člani točne in obile udeležbe.

v **Sava, društvo svobodomiselnih slovenskih akademikov na Dunaju,** naznanja da se vrši II. redni občni zbor v ponedeljek, dne 12. tm. v prostorih „zum Magistrat“ I. Lichtenfelsstrasse 2, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika, 2. odborovo poročilo, 3. sprejem novih članov, 4. slučajnosti. Začetek ob 8. uri zvečer. Svobodomiselni slovanski gostje dobrodošli!

v **„Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju“** je prejelo od 1. okt. do 6. dec. sledeče darove: Pj 20 K: Eksel. knez in nadškof dr. Franč. B. Sedej v Gorici in Okrajna posojilnica v Ljutomeru; 16'13 K: Dr. Fran Skaberne, ckr. min. po tajnik na Dunaju; 15 K: Dr. Josip Tičar, zdravnik v Kranjski gori; po 10 K: Dr. Aleks. Fatur, žel. kom. juž. ž. v Trstu, dr. Jos. Pipenbacher, ckr. prof. in dr. Lovro Požar, ckr. gimn. ravnatelj v Ljubljani, dr. Karol Šavnik, ckr. min. tajnik na Dunaju in Okrajna hranilnica in posojilnica v Sežani; po 5 K: Janez Hutter, ckr. katehet na drž. realki v Celovcu, Ivan Pušar, strojevodja juž. ž. Spodnja Šiška in dr. Michael Truden na Dunaju; po 3 K: Fr. Ilovár, uradnik v fin. min. in Josip Smerdu, uradnik juž. žel., Brunn a/g. 2 K: Francšek Berlec, po estnik v Kandiji. Skupaj K 144'13. — Potreba je velika, prosimo torej hitre pomoči. Darove sprejma blag. Ivan Luzar, nadrevident juž. žel. v p., Dunaj II, Reisnerstr.

Najnovejša brzjavna in telefonična poročila.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 9. dec. Poslanska zbornica je pričela prvo čitanje zakonske predloge o podaljšanju bančnega privilegija. Posl. dr. Holy je pričel govoriti.

Grof Coudenhove odstopi.

Praga, 9. dec. Z ozirom na težko obolenost (?) grofa Coudenhoveja je prav verjetno, da odstopi kot namestnik na Češkem.

Anarhisti v c. kr. armadi?

Praga, 9. dec. Včeraj so pripeljali v zaporo tukajšnjega vojaškega kazenskega sodišča 2 vojaka, katera sta obdolžena, da sta širila v armadi anarhistično propagando. Eden je inženir Borek, kateri je služil v Pulju kot enoletni prostovoljec, drugi pa prostak Karl iz stanislavske posadke. Izkazalo se je namreč, da sta bila oba v zvezi z anarhistom Šojkom, kateri je bil aretiran v Karlinu pri Pragi. 20 v Pragi živeti anarhistov so tudi spravili v preiskavo. Ti še niso zaprti, a jih zasleduje policija.

Uradniška zborovanja proti draginji.

Lvov, 9. dec. V več galiških mestih so se vršila včeraj zvečer zborovanja državnih uradnikov, v katerih so se sprejele resolucije za draginjske doklade in zvišanje aktivnih doklad.

Državni poslanec Heines umrl.

Budimpešta, 9. dec. Tu je umrl vsled srčne kapi drž. posl. Hugo Heines.

Volitve na Angleškem.

London, 9. dec. Do četrta na 2 ponoči je bilo izvoljenih 147 liberalcev, 193 unijonistov, 28 socialistov, 45 Redmondistov in 5 pristašev O'Briena. Liberalci dobe 13, unijonisti 19 in socialisti 4 mandate.

Ruski car v Belgradu.

Belgrad, 9. dec. „Nov. Vreme“ trdi, da bo obiskal ruski car 1. 1911 Belgrad.

Iz sodne dvorane.

Cestni ropar — obsojen. (Izpred ljubljanske porote.) V torek je izvršila ljubljanska porota prvi znamenitejši akt v tem zasedanju. Na obtožni klopi je sedel še mlad fant, Ivan Hribar iz Ihana pri Domžalah. Obtožen je hudodelstva ropa. Hribar je bil kot delavec zaposlen pri posestniku in mlinarju Janezu Grčarju v Ihanu. Popravljali so jarek za vodotoč k mlinu. Dne 4. okt. t. l. je imel Grčar izplačilo delavcev v gostilni pri Lužarju. Med drugimi je bil tedaj tudi Hribar navzoč. Grčar je imel pri sebi biležnico z imeni delavcev, naslovi odjemalcev itd. Po izplačilu je imel razen drobiža tudi še 2 bankovca po 100 K, katere je vtaknil z biležnico vred v žep. Vse to je videl Hribar. Okrog 9. ure zvečer sta se napotila oba namreč Grčar in Hribar iz gostilne. Hribar je Grčarja kmalu ostavil z izgovorom, da gre k sosedu. Grčar nadaljuje sam svojo pot. Bil je malo v »ročcah«. Ko se približa Mlakarjevi hiši, skoči kar naenkrat iz grma predenj nek človek, ga siloma podere na tla, ga davi za vrat, Grčar se brani in prosi, naj ga pusti v miru. A oni ni odjenjal, dokler ni bil Grčar omamljen in krvav. Nato mu seže v žep, vzame biležnico z bankovci vred. Tega pa Grčar v svojem stanju ni vedel takoj. Pustil je klobuk na licu mesta ter šel proti Mlakarjevi hiši. Ker si z Mlakarjem nista posebno dobra, je osumil najprvo tega. Prišedši domov, je domačim pripovedoval o tem napadu. — Ponoči pa ga je začelo skrbeti za denar, preišče žep, a našel ga je biležnice in manjkala sta mu stokronska bankovca. Povpraševal je domače, če mu jih je kdo spravil. Ko so ti to zanikali, mu je še le prišlo na misel: kaj, ko bi mi bil oni napadalec tudi denar vzel. Odpravil se je z lučjo ter šel na lice mesta iskat, pa zastoni. Dobil je tam le klobuk in nekaj drobiža raztresenega, a drugega nič. Po natančnejem razmišljanju je jel sumiti Hribarja kot storilca, a ni napravil ovadbe, sklenil je počakati, da se Hribar morda sam izda. In res ni dolgo čakal na to. Kmalu po tem dogodku je njegov brat zvedel, da je Hribar v neki gostilni menjal stokronske bankovce. Brat je stvar javil orožništvu. Preiskava je dognala, da je imel Hribar še en tak bankovec skrit v svojem kovčku v uljniku, kjer je spal. Hribar se je izgovarjal, da je ta denar dobil od očeta za plačilo, ker mu je pomagal pri izkopavanju barve. Rekel je tudi, da je denar spravljen v njegovi prazniški obleki, kar pa ni bilo res, marveč našli so ga v zaprtem kovčku in kar je Hribarja najbolj pokopalo — našli so z denarjem vred tudi ono biležnico. Glede te biležnice je Hribar zopet lagal, da je njegova in da je on vanjo pisal. Izkazalo pa se je, da je bil pisec števil Grčarjev mali sinko, ki zna tudi že ruske številke pisati. Hribar je biležnici le potrgal ovoj, da bi ga ne izdal. Imel pa je Hribar še drugo smolo z bankovcem, najdenem v kovčku. Trdil je, da se je nekaj dni po tem napadu vozil proti Trstu, da nek Italjan ni imel drobiža za doplačilo voznega

listka in da mu je H. ponudil svoj drobiž, za kar mu je oni vrnil nov stokronske bankovec. Ta novi bankovec pa da je oni, ki ga hrani pri sebi. Toda izkazalo se je, da je bil pri njem najdeni bankovec star in tak, da ga je Grčar takoj spoznal za svojega. Oni drugi novi bankovec pa je Hribar izmenjal kakor že omenjeno, v neki gostilni. Dasi dotični gostilničar pod prisego izrecno to potrdi, istotako tudi več drugih prič, Hribar vendar taji. On sploh vse od konca do kraja taji in to z nekako zlobno trdovratnostjo, ki jo je najti le pri popolnoma sprijenem, že starem hudodelcu. Ko se je vse to dognalo, je bilo jasno da je Hribar storil zločin dejanskega ropa. Izvedenca sta konstatirala pisavo, okoli 24 prič pa doprineslo brezdvomno jasnost v obtoženčevo krivdo. A Hribar vključ vsem izpovedbam in opominom predsednika trdovratno taji. Njegov lastni oče, ki bi imel potrditi, če mu je res izplačal toliko denarja — 132 K — se je odpovedal pričevanju in s tem pravzaprav sam obsodil lastnega sina. Porotniki so dobili to pot le eno in glavno vprašanje. Potrdili so ga z 11 proti 1 glasom. Spricho tega krivdoreka je sodni dvor obsodil Hribarja na 8 let težke poostrene ječe. Hribar je po obsodbi vprašan, če je zadovoljen, da se Grčarju vrne najdeni denar, je par minut razmišljeval, na to pa zlobno izrekel: Ne! Vse je kar zastrmelo nad tako trdovratno zlobnostjo.

Po svetu.

v Pater Maczoch — oče. Iz Čenstohova se poroča: V petrikovski jetnišnici je predvčeraj porodila zdravega dečka Helena Maczoch, ljubimka patra Maczocha iz čenstohovskega samostana in vdova po umorjenem bratu patra Maczocha.

v Predavanja o Slovencih priredi v Pragi tekom tega meseca dr. Mihajlo Rostohar. V češki javnosti je za predavanja veliko zanimanje.

v Vatikan protestira. Vatikan bo izdal baje v kratkem noto z odločnim protestom, da vladarji obiščejo v Rimu Kvirinal, predno niso obiskali papeža. Ta protest se bo ponovil z ozirom na bližnjo petdesetletnico povzdignjenja Rima glavnim mestom Italije.

v Zveza poslancev — duhovnikov se je ustanovila v državnem zboru. „Zveza“ je sklenila, da nastopi za to, da ne bodo imunizirane interpelacije, ki napadajo cerkev ali duhovski stan. Primerno stališče tudi zavzame, če se bo v zbornici predlagalo sežiganje mrličev.

v Ustanovitve srbske kmečke stranke na Hrvaškem. Na Hrvaškem so ustanovili srbsko kmečko stranko. Stranka je jela v Belovaru izdajati svoje glasilo „Seljak“, ki ga urejuje Milan Obradović. V svojem programu pravi list med drugim: „Smatramo za sveto dolžnost izjaviti, da bomo vselej živeli s Hrvati v trajnem miru, v ljubezni in slogi, smatrajoč jih za starejše rodne brate mile nam in skupne matere domovine — Hrvatske.“ Koalicijski listi poročajo, da so stranko ustanovili nekateri brezpomembni nezadovoljneži proti koaliciji.

v Mesni trust v Ameriki. V Ameriki se je osnoval mesni trust, kateremu pripadajo tudi velike mesne eksportne tvrdke v Argentini. Trust hoče regulirati eksport mesa v Evropo.

v Perzijski vladar se noče več vrniti v Perzijo. Kakor se poroča iz zanesljivega vira, se perzijski vladar, ki biva sedaj v Londonu, ne bo več vrnil v Perzijo.

v Razoroževanje na Grškem. Grška vlada se je odločila iz razloga, da dokaže, koliko ji je do mira, zmanjšati vojno mornarico za 8 vojnih ladij. Istotako je sklenila, da se zmanjša število častnikov, zapreti mornarsko kadetno šolo v Pireju na 10 let.

v V avstro-ogiski armadi je bilo po vojaškem koledarju v pretečenem letu 42% Slovanov, 29% Nemcev, 19% Madžarov, 5% Rumuncev in 1% Lahov. V ogrskih polkih je bilo 52% Nemadžarov in 48% Madžarov. Med Nemadžari je 18% Rumuncev, 17% Slovanov in 16% Nemcev.

v Novi tiskovni zakon v Srbiji. Minister notranjih zadev je predložil skupščini načrt novega tiskovnega zakona, ki ima skrajno reakcijske določbe. Med radikali in samostalci je prišlo radi tega zakonskega načrta do konflikta. Program, na podlagi katerega ste obe stranki prevzeli vladno, nima nobenega dogovora glede novega tiskovnega zakona; samostalci smatrajo v tem postopanju radikalnega ministra, da isti namerava razpustiti koalicijo. O zadevi se bodo sedaj posvetovali zastopniki obeh strank. V slučaju, da radikali ne bi hoteli umakniti svojega zakonskega načrta, je možno, da pride v kratkem do kabinetske krize.

v Novi srbski poslanik v Petrogradu. Belgrajska „Tribuna“ poroča, da bo dr. Miroslav Spalajković, sekcijski šef v ministerstvu zunanjih zadev, kojega ime je znano izza Friedjungovega procesa imenovan za srb. posl. v Petrogradu. Na njegovo mesto bo poklican generalni konzul v Skoplju, Jovan Jovanović.

Lepi za trgovino z železom pripravi trgovinski prostori

se oddajo v najem. — Več pove Fr. Cvek, Kamnik, Gorenjsko. 652 3-2

Častna izjava.

Podpisana Leopold in Henrijeta Rosenfeld, trgovca v Ptuj, prekličeva vse obdolžitve, katere sva izjavila glede gosp. Ivana Muršeca, vpokoje-nega nadučitelja v Ptuj in glede njegovega sina, kot popolnoma neutemeljene. — Prosiva javno g. Muršeca in njegovega sina za odpusčenje in se jima zahvaljujema, da sta umaknila proti nama že vloženo tožbo, radi žaljenja časti.

Ptuj, dne 6. 12. 1910.

Leopold Rosenfeld, m. p., Henrijeta Rosenfeld, m. p. 654 1

Zastoni in poštnine prosto

pošlje na zahtevo vsakomur pravkar izdani katalog:

Domača knjižnica 1911.

Seznam izbranih najboljših del slovenske literature in svetovne literature v dobrih prevodih 651 6-1

knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Za božič in novo leto

priporoča trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem

Goričar & Leskovšek, Celje.

Svileni, barvani in krep papir v vseh barvah, podobice za jaslice, narejene jaslice, zlato peno, barvo za mah, perje za cvetlice, žico itd. itd.

Dopisnice za božič in novo leto

v največji izberbi po najnižjih cenah. — Okraski za božično drevo in umetne cvetlice. — Kasete, albumi za poezije, slike itd. v veliki izberbi.

177 88-81